

7 av 10 jenter i Oslo kan svømme

Jenter: Hold hodet over vannet!

Hvert år må 60 000 gutter og jenter i Norge svare på et omfattende spørreskjema fra Forsvaret. De blir blant annet spurt om høyde og vekt, om de kan svømme 200 meter og hvor ofte de trener. Svarene viser at flere gutter enn jenter kan svømme. Det står dårligst til med svømmeferdighetene i Oslo; der kan sju av ti jenter svømme, mot ni av ti i Sogn og Fjordane. Svømmeferdighetene har gått mest ned i den gruppa som trener mindre enn en dag i uka.

Det året norske ungdommer fyller 17 år må de svare på en rekke spørsmål om seg selv. Dette er en del av vernepliktsordningen, og kalles sesjon del 1. Forsvaret bruker informasjonen fra disse spørsmålene til å velge ut dem som er best egnet og mest motivert til å gjennomføre førstegangstjeneste. De siste årene har sesjon del 1 blitt obligatorisk også for jentene, mens dette tidligere bare var obligatorisk for guttene. Det betyr blant annet at også jenter må si noe om hvor gode de er til å svømme.

Hvordan står det så til med svømmeferdighetene blant norske 17-åringer? Er det forskjell på gutter og jenter, og mellom de som trener mye og lite? Og har dette forandret seg de siste årene?

Allmenn verneplikt

Sesjon del 1 er obligatorisk for både gutter og jenter. Det er et spørreskjema som skal fylles ut på internett det året de fyller 17. Forsvaret bruker denne informasjonen til å velge ut hvem som går videre til sesjon del 2. I Norge er det innført allmenn verneplikt, og jenter født 1997 eller senere er vernepliktige på lik linje med gutter. Å besvare sesjon del 1 ble obligatorisk for jenter noen år før allmenn verneplikt ble innført.

Kilde: Forsvaret.

Landet som helhet

Blant norske 17-åringer kan om lag 86 av 100 svømme 200 meter. Jevnt over står det litt bedre til med guttenes svømmeferdigheter enn jentenes, og det gjelder hele perioden vi har tall for, fra 2009 til 2014. I tillegg til at færre jenter enn gutter kan svømme, har tallet for jentene gått litt ned de siste årene. Det laveste tallet for jentene er i 2014, med 83 av 100 jenter som kan svømme 200 meter. Siden guttenes svømmeferdigheter er nesten uendret, har forskjellen mellom kjønnene blitt større (se figur 1).

Figur 1. Svømmedyktige blant gutter og jenter. Alder 17 år



Kilde: Forsvaret og Statistisk sentralbyrå.



Kjersti Helene Hernæs
er samfunnsøkonom og seniorrådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for helsestatistikk.
(kjersti.hernaes@ssb.no)

Sogn og Fjordane på topp, Oslo på bunn

Det står best til med svømmeferdighetene i Sogn og Fjordane. Der kan ni av ti – både blant gutter og jenter – svømme. Det har heller ikke vært noen særlig endring i perioden etter 2009. Oslo er det fylket hvor det står dårligst til med svømmeferdighetene for begge kjønn. Mens åtte av ti gutter kan svømme 200 meter, er tallet for jenter sju av ti, og det står faktisk litt dårligere til i 2014 enn i årene før. Andelen for jenter falt fra 74,1 i 2010 til 71,2 i 2014. Oslo er også det fylket med størst forskjell mellom gutter og jenter, og det gjelder hele perioden vi har tall for (se figur 2).

Også i Finnmark står det dårligere til med svømmeferdighetene enn i landet ellers. Men mens ungdommene i Oslo har blitt litt dårligere til å svømme,

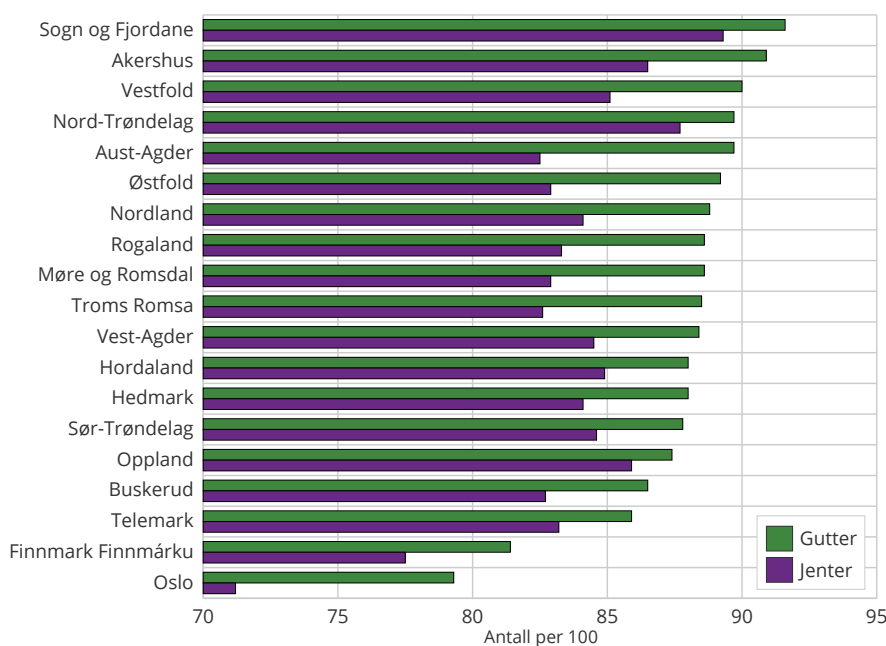
er situasjonen blitt litt bedre blant ungdommene i landets nordligste fylke. Størst forbedring har det vært blant jentene, og det gjør forskjellen mellom gutter og jenter i Finnmark mindre.

Mellom de øvrige fylkene finner en stort sett mindre forskjeller, og det kan se ut som det er litt tilfeldig variasjon mellom de ulike årene. I de fleste fylkene er det et sted mellom åtte og ni av ti som kan svømme, og guttene svømmer litt bedre enn jentene.

Aktiv – også i vann?

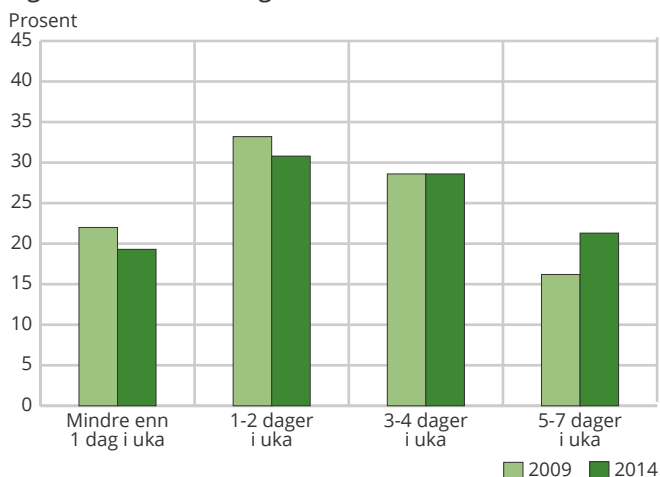
Det ser ut til å være en positiv sammenheng mellom hvor mye en trener, og hvor godt en kan svømme. Mens bare sju av ti av dem som trener mindre enn en dag i uka kan

Figur 2. Jenter og gutter som kan svømme 200 meter. Etter fylke. 2014



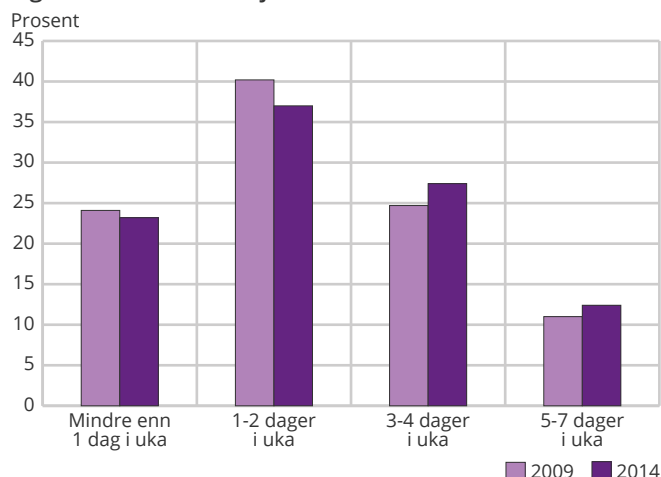
Kilde: Forsvaret og Statistisk sentralbyrå.

Figur 3. Så ofte trener gutter



Kilde: Forsvaret og Statistisk sentralbyrå.

Figur 4. Så ofte trener jenter



Kilde: Forsvaret og Statistisk sentralbyrå.

svømme, er tallet mer enn ni av ti blant dem som trener tre eller fire dager i uka eller mer. Dette gjelder både gutter og jenter, og det er liten forskjell mellom dem.

De siste årene har det vært en liten dreining i hvor mange ganger i uka unge mennesker trener. Størsteparten av ungdommene trener en til to eller tre til fire ganger i uka, men flere enn før trener tre til fire dager i uka eller mer. Blant guttene er det flere som trener nesten hver dag i 2014, sammenlignet med i 2009 (se figur 3). Også blant jentene har det vært en forskyvning i løpet av perioden. Færre trener sporadisk eller et par ganger i uka, mens flere trener tre til fire dager i uka eller mer (se figur 4).

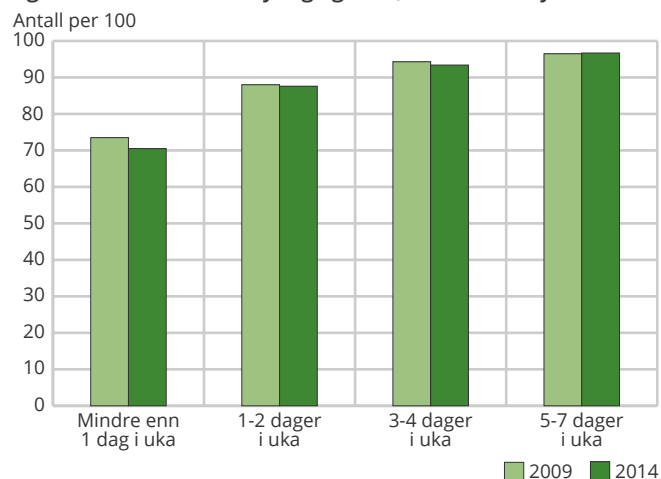
Blant dem som trener nesten hver dag, kan flere enn 95 av 100 svømme. Det gjelder både gutter og jenter, og har endret seg lite i løpet av perioden. Blant gutter som trener mindre enn en dag i uka, kan bare 70 av 100 svømme. Blant jentene gjelder det for 65 av 100 i 2014 (se figur 5 og 6). Blant begge kjønn er det blitt færre svømmedyktige i gruppa som trener mindre enn en dag i uka.

Spesielt for jentene ser det ut som svømmedyktigheten har gått ned blant dem som trener mindre enn en dag i uka. Den har også blitt litt dårligere blant de av jentene som trener en til to dager i uka. Det kan se ut som at de ungdommene som ikke lærer å svømme er lite aktive på annet vis, og at de ville ha særsilt nytte av organisert svømmeundervisning i grunnskolen. Dette gjelder særlig fylkene hvor det står dårligst til med svømmeferdighetene, som Oslo og Finnmark.

Opplæring i skolen?

Svømmeopplæring i regi av grunnskolen kan være et viktig bidrag til å jevne ut forskjeller i svømmedyktighet mellom grupper av ungdommer, på tvers av kjønn og kultur. Tilgang på svømmehaller kan også ha betydning, både for svømmeundervisning i skolen, bading på fritiden, eller organisert i kurs eller klubb. Sogn og Fjordane ser ut til å ha lyktes når det gjelder å lære barn og unge å svømme. Kan de andre fylkene ha noe å lære av dem?

Figur 5. Antall svømmedyktige gutter, etter hvor mye de trener



Figur 6. Antall svømmedyktige jenter, etter hvor mye de trener

